

Aspecte ale politicii pontice a Despotatului Dobrogean din a doua jumătate a secolului al XIV-lea: relațiile cu Imperiul grec de Trapezunt

Vasile MĂRCULEȚ

Cuvinte cheie: Despotatul Dobrogean, Imperiul Grec de Trapezunt, Imperiul Bizantin, Veneția, Genova, Dobrotiță, Marii Comneni, Mihail Paleologos, Terter.

Mots clés: le Despotat de la Dobroudja, l'Empire Grecque de Trébizonde, l'Empire Byzantin, Venise, Gênes, Dobrotiță, les Grands Comnènes, Michel Paléologos, Terter.

La mijlocul secolului al XIV-lea, în teritoriile central-sudice ale spațiului danubiano-pontic se constituia Despotatul Dobrogean, formațiune politică de sorginte bizantină, având ca nucleu vechea *Țară a Carvonei (Cărvunei-Cavarnei)*, menționată încă pe la 1230 într-un privilegiu comercial acordat de țarul vlaho-bulgar Ioan Asan II negustorilor din Raguză¹. Sub conducerea întemeietorului său, despotul Dobrotiță (Dobrotici), Despotatul Dobrogean se va afirma în a doua jumătate a secolului al XIV-lea drept arbitrul scenei politice din Balcanii Orientali. Concomitent, beneficiind de controlul asupra unei întinse fațade maritime, de la sud de gurile Dunării și până la sud de Varna, despotul Dobrotiță va angaja statul său într-o amplă politică pontică, la concurență cu thalassokrațiile italiene, Genova și Veneția, în primul rând.

O componentă importantă a politicii pontice a despotului Dobrotiță o reprezintă raporturile cu Imperiul Marilor Comneni de la Trapezunt. Din păcate, precaritatea surselor de care dispunem cu privire la ele nu ne permite cunoașterea acestora în întreaga lor complexitate, ci numai unele momente ale evoluției lor. Chiar și așa sumare cum sunt, informațiile pe care le deținem ne permit ca în cadrul relațiilor Despotatului Dobrogean cu Imperiul de Trapezunt să identificăm două etape: **a)** toamna 1373-vara 1376, o etapă conflictuală, generată de politica agresivă a despotului Dobrotiță la adresa statului Marilor Comneni; **b)** ante și post 1382, etapă caracterizată prin colaborarea, inclusiv militară, a celor state împotriva Genovei.

Etapa conflictului dobrogeano-trapezuntin (toamna 1373-vara 1376). Cele mai vechi informații cu privire la existența unor relații dobrogeano-trapezuntine datează din deceniul 8 al secolului al XIV-lea. Ele evidențiază o evoluție conflictuală a raporturilor dintre cele două state, generate de tentativele repetate ale despotului Dobrotiță de a se insinua, prin intermediul unor interpuși, în Imperiul Marilor Comneni. Obiectivul urmărit de suveranul dobrogean era, fără îndoială, acela de a-și asigura controlul asupra statului bizantin sud-pontic, pe care prin interpușii numiți de el pe tronul de la Trapezunt, să îl subordoneze politicii sale.

Primele informații referitoare la existența unor relații conflictuale dobrogeano-trapezuntine datează din toamna anului 1373, când despotul Dobrotiță a susținut tentativa ginereului său Mihail Paleologos, fiul basileului bizantin Ioan V Paleologos, de a ocupa tronul Marilor Comneni (11-15 noiembrie). Acțiunea lui Dobrotiță este confirmată, direct sau indirect, de unele cronică bizantine.

Conform *Cronicii Trapezuntului*, realizată de cronicarul autohton Mihail Panaretos, „*vineri 11 octombrie 6882 [1 septembrie 1373-31 august 1374], al 12-lea indiction, kyr Mihail, fiul lui Ioan Paleologos, împăratul romanilor (bizantinilor, n.n.), vine cu două galere mari și una mică pentru a-l ataca pe împăratul nostru și pleacă după cinci zile neputând realiza o surpriză. Vestiarul kyr Ioan Andronikopoulos, care îl însoțise se retrăsese, Paleologos trebuind de asemenea să se retragă, după ce încheiasse un tratat cu împăratul nostru*”².

1 Hurmuzaki I/2, p. 781, doc. DCXXXVIII.

2 Panarète 1836, p. 502, § XLVI.

Vasile MĂRCULEȚ

Colegiul Tehnic „Mediensis” din Mediaș
e-mail: vasmarculet@yahoo.com